

[Th. Mikkelsen.]

som en ønsket udvikling kræver, ikke mindst i kommuner, hvor der findes en betydelig arbejdsløshed — kunne landkommunerne så ikke ved den kommende omlægning støttes af vejfundsudlånene, så der skabes et grundlag for, at der af vejfundsmidlerne kan gives noget større tilskud end de normalt fastsatte? Særlig vigtige produktive arbejder, der på længere sigt betyder fremgang for hele det danske samfund, skulle derved kunne få et særligt fortrin gennem tilskuddenes størrelse ved finansieringen af sådanne arbejder i de landkommuner, hvor der vises vilje til opførelse af industrielle anlæg til fremme af produktion, beskæftigelse og eksport.

Jeg vil dernæst gerne i nogle bemærkninger til den højtærede handelsminister omtale et problem omkring de røster, der har været fremme om muligheden af at opbygge en dansk virksomhed, der skulle fremstille dansk tilvirkede gødningsstoffer gennem en behandling af ammoniak.

Det er naturligt, at en sådan produktion både vil have nationaløkonomisk betydning i kraft af valutabesparelse og vil være af praktisk interesse for landbrug og gartneri, hvis sagen løses på en sådan måde, at der kan blive grundlag for et sådant omkostningsniveau, at der kan blive tale om prisreduktioner i forhold til importerede gødningsstoffer af samme art, hvorved landbrugerne og gartnerne vil få større mulighed for øget gødningsforbrug.

Kan opgaven ikke løses efter disse retningslinjer, må det vel siges, at den investerede kapital har været en fejlinvestering, idet omkostningerne så måske vil drive priserne på produktet i vejret, når kapitaludbyttet skal sikres aktionærerne. En udvikling i den retning vil jo i realiteten betyde en begrænset anvendelse af det nye danske produkt. Hvis der kan findes praktiske muligheder for en dansk produktion af dette gødningsstof, bør man så ikke i starten begrænse omkostningsniveauet ved at begrænse adgangen til udbytte af den investerede kapital, ifald produktionen skal være rentabel og nyttig for det danske samfund? Ville en sådan linje ikke bedst kunne følges, hvis man gjorde virksomheden til et andelsforetagende med det

formål, at produktionen først og fremmest ved sin prispolitik skulle give landbrug og gartneri endnu bedre konkurrencevilkår gennem et lavere omkostningsniveau for deres produktion? Kan et sådant mål ikke nås, hvis der kan sættes en lønnende produktion i gang ved et samvirke mellem stat, kommune og erhvervene, landbrug og gartneri, ved at gasværkerne f. eks. stillede deres produktion af ammoniakvæske til rådighed for den nye virksomhed til rimelige priser, ved at staten via statsbanerne byggede tankvogne til transport af væsken til billige priser — hvilket kan lade sig gøre, da de fleste gasværker ligger i byer med jernbaneforbindelser — og ved at landbrugs- og husmands- og gartneriorganisationer investerede den nødvendige kapital til driften og til opførelse af de nødvendige anlæg? Hvor virksomheden skulle anlægges, fandt man vel nok ud af, hvis opgaven kan løses og danske gasværker kan levere den fornødne væskemængde. Men en sådan fremgangsmåde ikke for samfundet ville være et solidt grundlag for kapitalanvendelse, såfremt sagen kan løses? Kan den højtærede minister ikke gennem regeringen formidle en undersøgelse af muligheden for en eventuel realisering af tanken?

Jeg vil dernæst gerne spørge den højtærede handelsminister, om det ikke i forbindelse med landets brændselsforsyning i de kommende år burde tages under overvejelse, om vort land ikke løber en vis risiko for fejlinvestering ved importen af udenlandsk brændsel. Mange husholdninger er gået over til brug af oliekominer ved hjemmenes opvarmning; ligeledes er der i mange villaer i de senere år installeret oliefyre; det samme gælder mange boligforeninger, der dækker meget store boligområder. Hidtil har landets gasværker, hvori store offentlige kapitaler er investeret, foruden gasproduktionen haft en nyttevirkning i deres produktionsomkostninger ved en betydelig koksproduktion til husholdnings- og industriforbrug; gasværkerne har jo dækket en sjettedel af brændselsforbruget her i landet. Ved overgangen til olieopvarmningen, der særlig er udbredt i byområderne og sikkert vil få et stigende antal brugere i de kommende år, kan samtlige gasværker dække et betydeligt større forbrug end den sjettedel, de hidtil